

településként értelmeztük, és így Emőd, Nagy-halom azonosító számán összevontuk őket. Nagy-halom lelőhelyen 2012 folyamán két alkalommal végeztünk geofizikai felmérést, több mint 11 ha területen.¹⁹ 2013-ban elkezdtük a nagyjából É–D-i irányú domb DK-i lábánál fekvő Zsedény dűlőnevű terület geofizikai felmérését is. A lelőhely 2011 óta ismert, mint önálló hatvani település. Jelen kutatási szezonban kibővítettük mind a zsedényi, mind a nagyhalmi rész geofizikai felmérését. A nagyhalmi korábbi felmérést D-i irányban 6 db 50×50 m-es egységgel bővítettük a halom meredek lejtőjén. A zsedényi részen pedig a korábbi 1 ha-os felmért területhez további közel 5 ha-t mértünk fel. Így a két felmért terület egy 100 m-es sáv kivételével majdnem összefüggő területet eredményez. A teljes felmért terület közel 19 ha. A nagyhalmi kiegészítés meglepő eredménye a feltehetően természetes eróziós ároktól D-re, a meredek domboldalon jelentkező házsor.

A zsedényi területen, egy feltehetően egykori árokkal vagy vízjárta területtel körülvett központi részen számos emberi tevékenységhez köthető anomáliát észleltünk, de házak alaprajzait itt nem sikerült megfigyelni. A felszínen is jól látható központi résztől É-ra hasonló anomáliákat láthatunk több mint 50 m szélességben. Mindezek alapján a zsedényi területen egy koncepciójában azonosan kialakított települési egységgel számolhatunk, mint a nagyhalmi összetett szerkezetű település. A nagyhalmi és a zsedényi települési egységeket a légifelvétel alapján egy vízjárás választotta el egymástól. A két terület tengerszint feletti különbsége 15 m. A zsedényi területen ÉK–DNy-i irányban a geofizikai hálórendszerhez igazodva 10 m szélességben és 300 m hosszúságban 5×5 m-es egységekben szisztematikus leletgyűjtést végeztünk. A leletanyag mennyisége nagyságrendekkel kisebb volt, mint a nagyhalmi részen. Leletgyűjtésünk alkalmával csak a hatvani kultúrába sorolható leletanyagot találtunk.

Emőd-Nagyhalom és Zsedény területéről 2013. október 19-én a Pazirik Kft. légifelvételket készített, melyekből ortofotó és 3D domborzatmodell is készült.

Munkatársak: Tobias L. Kienlin, Pusztai Tamás, Varga András, a kölni és a Miskolci Egyetem hallgatói.

PUSZTAINÉ FISCHL KLÁRA

63. Encs, Fügöd határa

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) **Ö, R?, N, Á, Kú**

2013. augusztus 15-én terepbejárást végeztünk Encs-Fügöd településrész mellett egy, a település területén épülő hulladék-átrakó létesítéséhez kapcsolódó előzetes régészeti dokumentáció keretében. Az alábbi lelőhelyeket sikerült azonosítanunk:

Falu-köz 1. (KÖH 84747): A lelőhelyen őskori (rézkor?) és népvándorlás kori kerámiatöredékek település meglétére utalnak.

Falu-köz 2. (KÖH 84749): Szórványosan gyűjtöttünk őskori kerámiatöredékeket.

Mocsár (KÖH 84745): Szórványosan Árpád-kori és kora új-kori kerámiákat találtunk.

TÓTH KRISZTIÁN

64. Felsőörs, Báróker

(MRT 2. k. 19 / 12. lh., KÖH 7908)

(Veszprém megye) **U, R**

A beépítés alatt álló ismert neolitikus településen 2013-ban két helyen folyt régészeti tevékenység.

Az 55/12 hrsz.-ú telken 2013. május 10–11. között végeztünk feltárást. Az épülő ház 50 cm széles alapárkaiban 6 gödör került elő, ezeket az adott szélességben, teljes mélységben feltártuk. A beásásokból kizárólag rézkori (badeni kultúra) leletanyag került elő, főleg kerámia, továbbá örlőkő és két pattintott kőeszköz.

Az 55/9. helyrajzi számú telken garázs épült. Korábban a lakóház építésekor nem találtunk régészeti jelenséget, a garázs alapárkában viszont előkerült egy bal oldalán fekvő zsugorított csontvázas sír 2013. ápr. 26-án. Tájolása K–Ny, mélysége 100 cm. Melléklete egy vékony falú, bikónikus testű, kis bütyökkel díszített edény a fej mögött, melyet a munkagép részben megsemmisített. Kora: lengyeli kultúra. A lelőhelyen feltárt lengyeli sírok száma ezzel hatra emelkedett.

A Felsőörs csapadékvíz elvezetés beruházáshoz kapcsolódó régészeti megfigyelés közben 2014-ben a Báróker utcában régészeti jelenségek kerültek elő. A lelőhely évek óta ismert, számítani lehetett rá, hogy az utca további részén is folyamatosan leleteket találunk, ezért a csatornaárokknak a lelőhely területébe eső szakaszán a kivitelezést megszakítva a Laczkó Dezső Múzeum feltárást végzett.

A 145 m hosszú, 140 cm széles árokban összesen 14 objektumot találtunk, közülük 11-et tártunk fel. Az 1. objektumot még a kivitelezés közben, az árok metszetén sikerült csak azonosítani, a 2. természeti jelenség, a 14. pedig közművekkel már bolygatott volt – ezek a fel nem tárt jelenségek. A feltárt objektumok nagyrészt a lengyeli kultúra települési jelenségei. Az árok Ny-i felében kisebb cölöplyuk jellegű objektumok voltak, a K-i részben – a domb tetején, a lelőhely szélén – nagy gödörrendszerek. Az árok középső szakaszán egy nagyobb lengyeli gödörbe ásva találtunk egy zsugorított csontvázas badeni sírt egy kis bögre melléklettel. A sírt egy nagyobb edény töredékeiből álló cserépréteg borította. A sír nem volt teljesen feltárható, a fele az út alá nyúlt be. Ez az első késő rézkori temetkezés a lelőhelyen, települési jelenségeket találtunk már korábban is.

REGENYE JUDIT

65. Felsőpetény, Három árok

(KÖH 84643)

(Nógrád megye) **U, I**

2013. június 25–27.-e között elvégeztük a szakfelügyelet során előkerült régészeti lelőhelyen, a 0112/10, 0112/14 hrsz.-ú ingatlanokon a próbafeltárást. A kutatást a Magyar–szlovák DN 800 gázszállító tranzit vezeték építése tette szükségessé. A feltárt terület: 421,4 m² nagyságú volt.

A lelőhely Nőtincs és Felsőpetény települések közigazgatási határán, a Petényi-határ nevű dűlő DK-i végén, közvetlen a Nőtincs és Felsőpetény közt futó műúttól Ny-ra, egy lejtős domboldalon fekszik. A lelőhelyen keresztül kiépítésre kerülő gázvezeték nyomvonalában a 26+900 és a 26+650 km szelvények közötti területeken végeztünk próbafeltárást. A megfigyelt humuszvastagság a területen 30–60 cm között volt.

A próbafeltárást pozitív eredményt hozott. Összesen 4, a neolitikumra (lengyeli kultúra) keltezhető és egy ismeretlen korú gödör került elő a feltárt nyomvonalon. A feltárt objektumok

¹⁹ RKM 2012, 41.